

Pilotprojekt rådgivning till mjölkbesättningar med antikroppar mot salmonella i tankmjölk

Bakgrund

Jordbruksverket genomför en övergripande översyn av kontrollprogrammet för salmonella hos nötkreatur med målsättningen att övervakning och bekämpning av salmonella ska moderniseras och bli mer kostnadseffektiv. En revidering av strategin behövs för att använda resurserna där de gör mest nytta. Det som bland annat diskuteras i samband med översynen är frivillig bekämpning och förebyggande insatser med hjälp av rådgivning till djurhållare av speciellt utbildade veterinärer samt begränsning av den statliga inblandningen i form av restriktioner i besättningen. Mer förebyggande arbete bedöms vara en viktig faktor för att åstadkomma mer varaktiga effekter på biosäkerheten och på lång sikt minska antalet spärrade besättningar.

Växa Sverige har i samarbete med Jordbruksverket och SVA sedan 2014 drivit olika projekt med syfte att ta fram ett arbetssätt med grund i det danska systemet för bekämpning av salmonella som bygger på frivilliga åtgärder på gårdsnivå. Projekten har bland annat resulterat i ett material som kan användas vid riskvärdering och rådgivning och en mall för övergripande arbetsgång vid bekämpning av salmonella i mjölkbesättningar.

Under 2018 har vi testat det nya arbetssättet vid rådgivning och uppföljande provtagning, i mjölkbesättningar där man har hittat antikroppar mot salmonella hos djuren. Besättningarna som valde att delta i projektet blev inte belagda med restriktioner från Jordbruksverket. Utifrån den erfarenheter vi har, är det en mycket liten andel av antikroppspositiva besättningar som är bakteriologiskt positiva vid den uppföljande provtagningen på gård. Det nya arbetssättet med rådgivning bedöms ha en bra effekt för att minska risken för smittspridning.

Det nya arbetssättet

En särskilt utbildad veterinär arbetar tillsammans med djurhållare och personal på gården med följande moment:

- **Riskvärdering:** en grundlig genomgång av besättningens rutiner och förutsättningar görs för att identifiera sådant som påverkar risken att eventuell salmonellainfektion skulle kunna få fäste och spridas inom besättningen. Ett särskilt riskvärderingsprotokoll är framtaget för att identifiera och vikta de olika riskerna.

© Växa Sverige

- **Handlingsplan:** tas fram gemensamt (djurhållare, eventuell personal och veterinär) med utgångspunkt från riskvärderingen och med stöd av en lista på åtgärdsförslag. Handlingsplanen ska innehålla åtgärder som syftar till att minska risken för att salmonellainfektion skulle kunna få fäste och spridas i besättningen. I handlingsplanen ska man prioritera ett fåtal åtgärder som man tror är de mest effektiva både utifrån tidsåtgång/kostnad och utifrån relevans för resultat.
- **Provtagning:** Tankmjölksprover och individprover (blod) tas ut för analys avseende antikroppar mot salmonella. Tankmjölksprov tas ut varje månad och individprovtagningen anpassas för den enskilda besättningen.
- **Återkommande uppföljning:** görs utifrån handlingsplanen och provtagningsresultaten både via telefonkontakt och via gårdsbesök.
- **Riskvärdering och handlingsplan:** Riskvärderingen kan upprepas vid behov och handlingsplanen revideras

Årets aktiviteter

I slutet av 2018 har projektet totalt 20 deltagande besättningar. Dessa har i olika grad, beroende på när på året de kom in i projektet samt beroende på analysresultat vid provtagning, deltagit i uppföljande provtagningar, besättningsgenomgång med riskvärdering, framtagande av handlingsplan och återkommande avstämningar med veterinär.

Under året har nio veterinärer utbildats inom salmonellarådgivning och sex av dessa har hittills anlitats som rådgivare i projektet. Vi har även genomfört informationsmöten för mjölkproducenter och lokala veterinärer om salmonella och projektet.

Slutsats

Syftet med projektet är att, genom att utveckla ett arbetssätt och material för frivillig rådgivning i mjölkbesättningar med antikroppar mot salmonella, bidra till en mer kostnadseffektiv bekämpning och bevara vårt goda salmonellaläge. I och med projektet får djurhållarna tillgång till kompetent rådgivning och kan sätta in åtgärder mot infektionen i god tid. Dessutom får ett antal veterinärer erfarenhet av salmonellabekämpning via frivillig rådgivning och kan även dela denna erfarenhet med hela projektgruppen. Under förutsättning att projektet kan fortsätta under ytterligare ett par år kommer dessa erfarenheter att kunna bli en grund att stå på vid omställning till ett nytt sätt att hantera salmonellainfektion på gård. Informationsinsatser och förankring i näringen är en viktig del av projektet där vi har nått ut till en stor andel av mjölkföretagarna på Öland som är ett område där salmonella är mer vanligt förekommande än i övriga landet. Detta har resulterat i att många mjölkföretagare har känt sig trygga med att provtagning för antikroppar mot salmonella sker och de har på så sätt kunnat jobba mer proaktivt och förebyggande än vad som har varit fallet innan projektet.

Besöksadress:
Ullsväg 29A
756 51 Uppsala

Postadress:
Box 288
751 05 Uppsala

Telefon:
010-471 00 00

E-post
info@vxa.se

Hemsida:
www.vxa.se